

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๒๓๑๐๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

หน่วยที่ ๔ บทพากย์เอราวัณ

เรื่อง งามล้ำวรรณศิลป์
ขลิบในคำกาพย์ (๑)

ครูผู้สอน ครูธีรสุด ฉำทรัพย์

งานประกวดวรรณศิลป์
ขลุ่ยในคำภาพ (๑)

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. ยกตัวอย่างบทประพันธ์ในบทพากย์เอราวัณที่มีคุณค่าด้านวรรณศิลป์ได้
๒. เขียนบอกคุณค่าด้านวรรณศิลป์จากบทร้อยกรองที่กำหนดให้ได้
๓. เขียนประเด็นสำคัญ ตามวัตถุประสงค์ของสารที่ได้รับ

คำถามชวนคิด

ลองฟังวีดิทัศน์ที่ปรากฏ
แล้วร่วมกันอภิปราย

เรื่อง “คำไวพจน์”

นายธีรสุด ฉ่ำทรัพย์

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
โรงเรียนวังไกลกังวล ในพระบรมราชูปถัมภ์

คำถามชวนคิด

จากวิดีโอทัศน์ นักเรียนเห็น

จุดเด่นอะไรบ้าง

การวิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์

วิเคราะห์

- (๑) ก. ไคร่ครวญ เช่น วิเคราะห์เหตุการณ์ (ส. วิครห).
- (๒) ก. แยกออกเป็นส่วน ๆ เพื่อศึกษาให้ถ่องแท้ เช่น วิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ วิเคราะห์ข่าว. (ส. วิครห).

การวิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์

วรรณศิลป์

- (๑) น. ศิลปะในการประพันธ์หนังสือ เช่น ลิลิตพระลอเป็นวรรณคดีที่มีวรรณศิลป์สูงส่ง, ศิลปะทางวรรณกรรม เช่น นักวรรณศิลป์
- (๒) น. วรรณกรรมที่ถึงขั้นเป็นวรรณคดี, หนังสือที่ได้รับยกย่องว่าแต่งดี.

๑. การวิเคราะห์คุณค่า
ด้านวรรณศิลป์ จากวรรณคดี
เรื่อง บทพากย์เอราวัณ

๑. การสรุคำและลีลาการประพันธ์ วรรณคดีเรื่องนี้แต่งด้วยคำประพันธ์ประเภท กาพย์ฉบัง ๑๖ ซึ่งมีความกระชับ ส่องงาม เหมาะสำหรับการพากย์โขนและการบรรยายความอลังการ การเล่นเสียงสัมผัส มีการใช้สัมผัสสระและสัมผัสอักษร อย่างแพรวพราว ทำให้เกิดความไพเราะเมื่ออ่านออกเสียง (เสนาะหู) ตัวอย่าง: "อินทรีชิตบิดเบียนกายิน เหมือนองค์อมรินทร์..."

มีการเล่นเสียงสระ (อิน-รินทร์) และเสียงพยัญชนะ
(บิต-เบื่อน)

การเลือกใช้คำศัพท์สูง (คำราชาศัพท์หรือคำบาลี-
สันสกฤต) เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ความยิ่งใหญ่ของ
กองทัพและเทพเจ้าตัวอย่าง: ใช้คำว่า "ไกรลาส",
"วิมาน", "อัมพร" แทนการใช้คำพื้นฐาน

๒. การใช้โวหารภาพพจน์

นี่คือจุดเด่นที่สุดของบทพากย์เอราวัณ
โดยเฉพาะการสร้างจินตภาพ

๒.๑ อติพจน์ การกล่าวเกินจริงเพื่อให้
เห็นภาพความยิ่งใหญ่ตระการตา
เป็นภาพพจน์ที่เด่นชัดที่สุดในเรื่องนี้
โดยเฉพาะบทชมช้างเอราวัณ

สามสิบสามเคียรโสภา เคียรหนึ่งเจ็ดงา
ตั้งเพชรรัตน์รุจี
งาหนึ่งเจ็ดโบกขรณี สระหนึ่งย่อมมี
เจ็ดกออุบลบันดาล

"วิเคราะห์: กวีใช้การทวิคูณจำนวน

(๓๓ เคียร x ๗ งา x ๗ สระ x ๗ กอ x ๗ ดอก x ๗ กลีบ x ๗ นางฟ้า x ๗ บริวาร)

เพื่อแสดงความยิ่งใหญ่เหนือจินตนาการของช่างเนรมิต

ลัทธิบัณฑิตยศาสตร์
อ่อนเอียงเพียงปลาย
ประนอมประนอมชมไชย

"วิเคราะห์: การใช้คำว่า อ่อนเอียงเพียงปลาย ประนอมประนอมชมไชย
เปรียบเทียบกับภูเขาที่สั่นไหวเอนเอียงว่าเหมือนกับคนกำลังล้มลงกราบไหว้
(ประนอมประนอม) สรรเสริญกองทัพ

๒.๒ อุปมา การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเหมือนกับอีกสิ่งหนึ่ง

สามสิบสามเคียรโสภา

เคียรหนึ่งเจ็ดงา

ตั้งเพชรรัตน์รุจี

จับระบําร่าร้ายส่ายหา

ชำเลื่องหางตา

ทำที่ตั้งเทพอัปสร

มีวิมานแก้วงามบวร

ทุกเกศกฤษุช

ตั้งเวไชยันต์อมรินทร์

๑. งาข้าง เปรียบเหมือน เพชร"...เคียรหนึ่งเจ็ดงา ดั่งเพชรรัตนรูจี"

สิ่งที่ถูกเปรียบ: งาข้าง (ของข้างเอราวัณ)

สิ่งที่นำมาเปรียบ: เพชรรัตน (เพชรแก้วที่งดงาม)

ความหมาย: งาข้างทั้ง ๗ กิ่งนั้น มีความแวววาว สวยงาม
และมีค่า เหมือนกับ เพชร

๒. ท่าทางร้ายรำ

เปรียบเหมือน นางฟ้า "...ชำเลื่องหางตา ทำที่ดังเทพอัปสร"

สิ่งที่ถูกเปรียบ: กิริยาท่าทาง การร้ายรำ และการชำเลื่องตา (ของหญิงงามที่เนรมิตขึ้นมา)

สิ่งนำมาเปรียบ: เทพอัปสร (นางฟ้าบนสวรรค์)

ความหมาย: ท่าทางของหญิงงามเหล่านั้นมีความอ่อนช้อย งดงาม และยั่วยวน เหมือนกับนางฟ้าบนสวรรค์

๓. วิมานบนหัวช้าง เปรียบเหมือน วิมานพระอินทร์

"...มีวิมานแก้วงามบวร ทุกเทศกฤษุชร ตั้งเวไชยันต์
อมรินทร์"

สิ่งที่ถูกเปรียบ: วิมานแก้ว (ปราสาทบนยอดหัวช้าง
แต่ละหัว)

๓. วิมานบนหัวช้าง เปรียบเหมือน วิมานพระอินทร์

สิ่งนำมาเปรียบ: เวชยันต์ (ชื่อวิมานที่ประทับของพระอินทร์)

ความหมาย: ปราสาทที่อยู่บนหัวช้างเอราวัณนั้น มีความสวยงาม
วิจิตรตระการตา ยิ่งใหญ่ เทียบเท่ากับ วิมานของพระอินทร์

๒.๓ บุคลาธิษฐาน การสมมติให้สิ่งที่ไม่มีชีวิตแสดงกิริยาอาการเหมือนมนุษย์ เพื่อบรรยายปฏิกิริยาของธรรมชาติที่มีต่อความยิ่งใหญ่ของกองทัพ

ลงมือทำ จดจำได้

ให้นักเรียนศึกษาใบความรู้ที่ ๘
เรื่อง งามล้ำวรรณศิลป์ ยลยินคำกาพย์ (๑)
จากนั้นร่วมกันระดมความคิดทำใบงาน
แล้วนำเสนอตามลำดับ

ใบความรู้ที่ ๘ งามล้ำวรรณศิลป์ ยลยีนคำกาพย์ (๑)

ใบความรู้ที่ ๘ เรื่อง งามล้ำวรรณศิลป์ ยลยีนคำกาพย์ (๑)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง บทพากย์เอราวัณ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง งามล้ำวรรณศิลป์ ยลยีนคำกาพย์ (๑)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๓๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

การวิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์ จากวรรณคดีเรื่อง บทพากย์เอราวัณ

๑. การสรรคำและลีลาการประพันธ์ วรรณคดีเรื่องนี้แต่งด้วยคำประพันธ์ประเภท กาพย์ฉกบัง ๑๖ ซึ่งมีความกระชับ ส่างงาม เหมาะสำหรับการพากย์โขนและการบรรยายความอลังการการเล่นเสียงสัมพันธ์ (Alliteration & Assonance): มีการใช้สัมผัสสระและสัมผัสอักษรอย่างแพรวพราว ทำให้เกิดความไพเราะเมื่ออ่านออกเสียง (เสนาหูก) ตัวอย่าง: "อินทรชิตบิตเบียนกาอิน เหมือนองค์อมรินทร์..."

วิเคราะห์: มีการเล่นเสียงสระ (อิน-รินทร์) และเสียงพยัญชนะ (บิต-เบียน) การเลือกใช้คำอลังการ (Grandeur Word Choice): กวีเลือกใช้คำศัพท์สูง (คำราชาศัพท์หรือคำบาลี-สันสกฤต) เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ความยิ่งใหญ่ของกองทัพและเทพเจ้าตัวอย่าง: ใช้คำว่า "ไกรลาส", "ศิวะ", "วิมาน", "อัมพร" แทนการใช้คำพื้นฐาน

๒. การใช้โวหารภาพพจน์ นี่คือจุดเด่นที่สุดของบทพากย์เอราวัณ โดยเฉพาะการสร้างจินตภาพ

๒.๑ อติพจน์ การกล่าวเกินจริงเพื่อให้เห็นภาพความยิ่งใหญ่ตระการตา เป็นภาพพจน์ที่เด่นชัดที่สุดในเรื่องนี้ โดยเฉพาะบทชมช้างเอราวัณ

บทประพันธ์

สามสิบสามเส้าริสุภา เสียวหนึ่งเจดงา
คั่งเพชรรัตน์รูจี สระหนึ่งยอมมี
งามหนึ่งเจ็ดโบกขรณี สระหนึ่งยอมมี
เจ็ดกออุบลบันดาล

"วิเคราะห์: กวีใช้การทวีคูณจำนวน (๓๓ เสียว x ๗ งาม x ๗ สระ x ๗ กอ x ๗ ตอก x ๗ กลีบ x ๗ นางฟ้า x ๗ บริวาร) เพื่อแสดงความยิ่งใหญ่เหนือจินตนาการของช้างเนรมิต

๒.๒ บุคลาธิษฐาน การสมมติให้สิ่งที่ไม่มีชีวิตแสดงกิริยาอาการเหมือนมนุษย์เพื่อบรรยายปฏิกิริยาของธรรมชาติที่มีต่อความยิ่งใหญ่ของกองทัพ

บทประพันธ์

สัตว์ภมพ์บรรพททั้งหลาย ย่อนเอียงเพียงปลาย
ประนอมประนมขมไชย

"วิเคราะห์: การใช้คำว่า ย่อนเอียงเพียงปลาย ประนอมประนมขมไชย เปรียบเทียบภูเขาที่สั่นไหวเอนเอียงว่าเหมือนกับคนกำลังล้มลงกราบไหว้ (ประนอมประนม) สรรเสริญกองทัพ

ใบความรู้ที่ ๘ เรื่อง งามล้ำวรรณศิลป์ ยลยีนคำกาพย์ (๑)
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง บทพากย์เอราวัณ
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง งามล้ำวรรณศิลป์ ยลยีนคำกาพย์ (๑)
 รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๓๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

๒.๓ อุปมา การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเหมือนกับอีกสิ่งหนึ่ง
 บทประพันธ์

สามสิบสามเศียรโสกา เศียรหนึ่งเจ็ดงา

ตั้งเพชรรัตน์รูจี

จับระบำรำร่ายส่ายหา ช้ำเลื่องทางตา

ทำที่ตั้งเทพอัปสร

มีวิมานแก้วงามบวร ทุกเทศกุญชร

ตั้งเวฬุยันต์อมรินทร์

วิเคราะห์:

- งาช้าง เปรียบเหมือน เพชร"...เศียรหนึ่งเจ็ดงา ตั้งเพชรรัตน์รูจี"
 สิ่งที่ถูกเปรียบ: งาช้าง (ของช้างเอราวัณ)
 สิ่งที่น่ามาเปรียบ: เพชรรัตน์ (เพชรแก้วทั้งดงาม)
 ความหมาย: งาช้างทั้ง ๗ กิ่งนั้น มีความแวววาว สวยงาม และมีค่า
 เหมือนกับ เพชร
- ทำทางรำร่าย เปรียบเหมือน นางฟ้า
 "...ช้ำเลื่องทางตา ทำที่ตั้งเทพอัปสร"
 สิ่งที่ถูกเปรียบ: กิริยาท่าทาง การรำร่าย และการช้ำเลื่องตา (ของหญิงงาม
 ที่นมรมิตขึ้นมา)
 สิ่งที่น่ามาเปรียบ: เทพอัปสร (นางฟ้าบนสวรรค์)
 ความหมาย: ท่าทางของหญิงงามเหล่านั้นมีความอ่อนช้อย สง่างาม และ
 ยั่วยวน เหมือนกับนางฟ้าบนสวรรค์
- วิมานบนหัวช้าง เปรียบเหมือน วิมานพระอินทร์
 "...มีวิมานแก้วงามบวร ทุกเทศกุญชร ตั้งเวฬุยันต์อมรินทร์"
 สิ่งที่ถูกเปรียบ: วิมานแก้ว (ปราสาทบนยอดหัวช้างแต่ลงหัว)
 สิ่งที่น่ามาเปรียบ: เวฬุยันต์ (ชื่อวิมานที่ประทับของพระอินทร์)
 ความหมาย: ปราสาทที่อยู่บนหัวช้างเอราวัณนั้น มีความสวยงาม วิจิตร
 ตรึงการตา ยิ่งใหญ่ เทียบเท่ากับ วิมานของพระอินทร์

ใบความรู้ที่ ๘ งามล้ำวรรณศิลป์ ยลยีนคำกาพย์ (๑)

ใบงานที่ ๘ เรื่อง งามล้ำวรรณศิลป์ ยลยีนคำกาพย์ (๑)
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง บทพากย์เอราวัณ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง งามล้ำวรรณศิลป์ ยลยีนคำกาพย์ (๑)
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๓๑๐๒ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนคัดเลือกบทประพันธ์ที่ชื่นชอบ แล้วลงมือวิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์

ใบงานที่ ๘ งามล้ำวรรณศิลป์ ยล ยีนคำกาพย์ (๑)

คำชี้แจง ให้นักเรียนคัดเลือกบทประพันธ์ที่ชื่นชอบ แล้วลงมือวิเคราะห์
คุณค่าด้านวรรณศิลป์

ช่วง

คำไหน...ใช้ถูก

อับสร

อปสร

[อับสรอน] น. นางฟ้า.

(ส. อปฺสรส; ป. อจฺจฺรา).

การแสดง "ธำมรงค์วิเวก" ณ อุทยานประวัติศาสตร์พนมยวม อ.พนมยวม จ.นครราชสีมา

เทศกาลเที่ยวพนมยวม ประจำปี ๒๕๖๘

นักแสดงจากวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา

อัปสร

การแสดง
“ระบำศรีวิเรนทร”
ณ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย
อ.พิมาย จ.นครราชสีมา
เทศกาลเที่ยวพิมาย ประจำปี ๒๕๖๘
นักแสดงจาก
วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง งามล้ำวรรณศิลป์

ขลุ่ยในคำกาพย์ (๒)

ดาวน์โหลดข้อมูลได้ที่ www.dltv.ac.th

สิ่งที่ต้องเตรียม

๑. Power point งามล้ำวรรณศิลป์ ยลยินคำกาพย์ (๒)
๒. ใบความรู้ที่ ๙ งามล้ำวรรณศิลป์ ยลยินคำกาพย์ (๒)
๓. ใบงานที่ ๙ งามล้ำวรรณศิลป์ ยลยินคำกาพย์ (๒)
๔. สมุดรายวิชาภาษาไทย

ดาวน์โหลดข้อมูลได้ที่ www.dltv.ac.th